**CURTEA DE APEL NORD**

Dosarul nr. 21rji-713/25 Judecătoria Edineț,
sediul Briceni
1-25009606-03-21rji-10062025 Judecător Ghenadie
Comerzan

**D E C I Z I E**
**În numele Legii**

06 noiembrie 2025 mun.
Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În componența sa:
Preşedintele completului, judecătorul:
Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache, Ludmila
Iarmaliuc

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

**C O N S T A T Ă:**

La data de 27 ianuarie 2025 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, prin care se solicită constarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

În motivarea plângerii condamnatul a indicat că, în perioada 16.12.2024-20.01.2025 a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți în condiții inumane, și anume: supraaglomerare, nu se respectă norma spațiului locativ de 4 $m^2$; celula populată cu diferite insecte; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor; apa potabilă de calitatea rea; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor; asistența medicală necalitativă; hrana necalitativă. Ulterior a fost deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 20.11.2024-16.12.2024 în condiții inumane, și anume: supraaglomerare, nu se respectă norma spațiului locativ de 4 $m^2$; celula populată cu diferite insecte; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor; apa potabilă de calitatea rea; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor; umezeală.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025 s-a admis plângerea condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Culic Renat a fost deținut în perioada 20.11.2024-16.12.2024 *în Penitenciarul nr. 11 Bălți* în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 26 (douăzeci și șase) zile, în calitate de condamnat.

În conformitate cu prevederile art. $473^4$ alin. (4) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Culic Renat cu 02 (două) zile, pentru perioada de 20 (douăzeci) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălti cu statut de condamnat, calculându-se 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

În privința perioadei rămase de 6 (șase) zile, care nu poate fi redusă, de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei, or, sfârșitul termenului este 18.04.2025.

S-a constatat faptul că, Culic Renat a fost deținut în perioada 16.12.2024-17.03.2024 *în Penitenciarul nr. 2 Lipcani*, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 91 (nouăzeci și unu) zile, în calitate de condamnat.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Culic Renat, prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul central cu închisoare pe un termen de 05 (cinci) ani, s-a redus cu 02 (două) zile.

În condițiile art. $473^4$ alin. (5) Cod de procedură penală, pentru 97 (nouăzeci și șapte) zile rămase (91+6=97), s-a acordat lui Culic Renat în calitate de despăgubire, suma de bani în mărime de 2425 (două mii patru sute douăzeci și cinci) lei, calculându-se câte 0,5 unități convenționale pentru fiecare zi în care

condamnatul s-a aflat în condiții inumane, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Încheierea privind încasarea mijloacelor bănești se va executa în condițiile Codului de Executare.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025 s-a corectat eroarea evidentă din partea dispozitivă a încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 16 aprilie 2025, privind plângerea condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a substituit în partea dispozitivă a încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, privind plângerea condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, sintagma „*pe un termen de 05 (cinci) ani*”, cu indicarea corectă „*pe un termen de 05 (cinci) luni*”.

**Exercitarea căilor de atac:**

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, în termen a contestat încheierea menționată cu recursuri și a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, cu rejudecarea cauzei şi pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Culic Renat.

În susținerea cererii de recurs a invocat următoarele argumente: în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Culic Renat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani au fost acordate condițiile minime necesare de detenție.

Invocă faptul că, condamnatul a fost deținut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor a fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice. Încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. se Blocul sanitar se află în celulă, şi este separat de restul celulei cu pereții până la tavan şi cu ușa. În Penitenciarul nr. 11-Bălți condamnatului Culic Renat a fost asigurată plimbarea zilnică, conform art. 215 Codului de Executare, cu o durata cel puțin 1 oră pe zi. În Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei. Spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătorilor instituțiilor penitenciare, dotate cu mașini de tip automat.

În penitenciare sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor. Deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarelor se efectuează trimestrial de agenți economici speciale conform contractelor încheiate. Asistența medicală se acordă în regim non-stop. Alimentația corespunde standardelor stabilite. În Penitenciarul nr.11-Bălți apa potabilă este asigurată din apeductul orășenesc. În Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componența chimică și starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineț Ministerului Sănătății RM. Calitatea apei corespunde standardelor.

Standardele CtEDO prevăd norma de spațiu de locuit per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupații 4 $m^2$. Însă, CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deținutului, atât timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condițiile de detenție ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficiența numărului de paturi pentru toți deținuții; igiena precară; infectarea cu paraziți; ventilația, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecință, utilizarea de găleți sau sticle pentru nevoile naturii.

**Argumentele părților**:

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

**Aprecierea instanței de recurs:**

***Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursul declarat, Colegiul penal consideră că recursul declarat de directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, urmează a fi admis din alte motive decât cele invocate, și anume, de a casa încheierea parțial în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi potrivit modului stabilit pentru prima instanță, din următoarele considerente:***

Conform prevederilor art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2 lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 2) admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul penal reține următoarele circumstanțe, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Central din 19.11.2024, Culic Renat a fost recunoscut vinovat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. $264^1$ alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 05 (cinci) luni, cu executarea pedepsei în penitenciarul de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei a fost calculat din data de 19.11.2024. Sentința a devenit definitivă la data de 05.12.2024.

În conformitate cu art. $473^3$ alin. (2), (3) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. **(3)** Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 30 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului şi a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

Potrivit raportului întocmit la data de 19.03.2025 de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani în temeiul art. $473^3$ alin. (2) Cod de procedură penală, condamnatul Culic Renat s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 20.11.2024- 16.12.2024, iar în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 16.12.2024- 17.03.2024. Totodată, se indică în raport că începutul termenului executării pedepsei este 19.11.2024, sfârșitul termenului – 18.04.2025.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Culic Renat împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Culic Renat a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 20.11.2024- 16.12.2024, iar în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 16.12.2024- 17.03.2024, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Culic Renat pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art. 3 din Convenție.

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În conformitate cu art. $473^2$ alin. (1) Cod de procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.

Conform art. $473^2$ alin. (3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor art. $473^4$ alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. $473^2$ alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate Culic Renat s-a deținut în

Penitenciarul nr. 11 Bălți începând cu data de 20.11.2024 și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, începând cu data de 16.12.2024, în condiții precare de detenție, ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO.

Instanța de recurs critic apreciază argumentele recurentului, precum că instanța de fond s-a bazat pe faptul că, condamnatul s-a deținut în condiții unde nu s-a respectat norma spațiului locativ.

În acest context se reține prevederile art. 225 alin. (3), (4) Cod de executare, potrivit căror, camerele de cazare şi celelalte încăperi destinate persoanelor condamnate dispun de iluminat natural şi de instalațiile necesare asigurării iluminatului artificial corespunzător. **(4)** Norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 $m^2$.

Norma spațiului locativ este prevăzută și la pct. 464 din Statutul executării pedepsei de către condamnați - Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții, iar pct. 465 prevede că, numărul deținuților în celule este determinat de Codul de executare în funcție de tipul penitenciarului şi regimul de detenție, în celulele izolatorului disciplinar se deține de regulă unu, dar nu mai mult de doi deținuți.

În acest aspect, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei.

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituției penitenciare, precum că Culic Renat s-a aflat în instituția penitenciară (P-11 Bălți și P-2 Lipcani) în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Recurentul mai pretinde că, condamnatul Culic Renat nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens menționând că, Consiliului pentru Prevenirea Torturii, nu susține opina că, o abatere minoră de la minimumul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratarea inumană și degradantă a deținutului atâta timp, cât se pot găsi și alți factori de atenuare, cum ar, fi în special, faptul că, deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Examinarea criteriului „spațiul acordat fiecărui deținut” prin

prisma art. 3 CEDO urmează a fi efectuat cumulativ cu alți factori, care contribuie aprecierea detenției, ca fiind inumană și degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Colegiul penal va reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, care este amplasat în or. Lipcani, str. Independenței nr.108, și care are statut de instituție penitenciară de tip semiînchis, unde își ispășesc pedeapsa condamnați maturi de gen masculin. Astfel, membrii CpPT au constatat mai multe încălcări, inclusiv și: **1.** Lipsa unui Plan de implementare a recomandărilor a CpPT urmare a vizitelor din 2018. **2.** Deținuții sunt repartizați inegal şi tratați diferențiat, astfel în penitenciar există secții supraaglomerate cu condiții nesatisfăcătoare de detenție versus secții spațioase cu condiții foarte bune de trai. **3.** CpPT constată condiții materiale de detenție din celule unde sunt plasați deținuții conform art.206 CE similare celor din sectoarele unde se deține masa generală de condamnați. **4.** CpPT salută faptul că cele 29 persoanele ce se dețin conform art.206 CE, au posibilitatea să se deplaseze pe timpul zile pe teritoriul sectorului în care sunt plasați, se dețin pe timpul zilei cu ușile deschise şi pot comunica între ei. Totodată, sectorul în care aceștia se dețin are o zonă mică de plimbare. **5.** CpPT constată privarea anumitor drepturi pentru condamnații ce se sunt plasați conform art.206 în sectorul nr. 1. Condamnații au acces limitat la anumite spații cum ar fi terenul de fotbal, etc. 6. Accesul la baie nu este îngrădit, însă nu este respectată intimitatea persoanelor condamnate (dușurile nu sunt separate). Din declarațiile condamnatelor în baie este rece, multă umezeală, iar apa abia călduță. **7.** CpPT constată problema asigurării cu personal medical şi organizării serviciilor, ceea ce limitează accesul la servicii medicale a condamnaților a garanțiilor de sănătate. **8.**

CpPT constată lipsa unor celulele accesibile persoanelor cu dizabilități locomotorii, nefiind adaptate la necesitățile acestora spațiile locative, băile, veceurile. La fel, există foarte multe bariere, care îngrădesc deplasarea deținuților cu dizabilități pe spațiile de deplasare din penitenciar, cum ar fi existența scărilor către curțile de plimbare şi cabinetele medicale. **9.**CpPT constată deficiențe în asigurarea condițiilor minime de trai, multe din celule necesitând reparații, unele wc-uri, lavoare fiind în stare deplorabilă, teracota lunecoasă, de multe ori nu este apă. Totodată, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr.2 Lipcani: **1.** Îmbunătățirea condițiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiții sanitaro-igienice. **2.** Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecția spațiilor de trai ale condamnaților. 3. Îmbunătățirea condițiilor de detenție şi crearea unor condiții prielnice de trai prin reparația celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparația spațiilor sanitare etc. **3.** Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deținuților cu servicii medicale de calitate.

Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023, întocmit de către Avocatul Poporului, la situația din 01.01.2024 în instituțiile penitenciare erau deținute 5695 de persoane (în 2022 - 6084 deținuți), dintre care 964 preveniți (în 2022 - 1037), 301 femei/2 minore (în 2022 - 326/1 minoră), 31 de minori (în 2022 - 35), 5 mame cu copii (în 2022 - 4), 103 foști funcționari publici (în 2022 - 102) și 136 de condamnați pe viață (în 2022 - 133). Iar eliberați din sistemul penitenciar au fost 3042 de deținuți. Mai mult, conform datelor statistice, se menține problema supraaglomerării în P-1, P-9, P-13, P-15, comparativ cu anul 2022, când se atesta surplus de persoane aflate în detenție în P-1, P-2, P-3, P-7, P-11, P-13 și P-15. Ca eforturi pentru a reduce fenomenul de suprapopulare și numărul total este ține de condițiile materiale de detenție se invocă că, potrivit ANP, au fost realizate reparații curente în 200 de spații de detenție, în 159 de birouri de serviciu și în alte încăperi, precum blocuri alimentare, săli de lectură, depozite, farmacii, arhiva medicală, coridoare, puncte de trecere, gherete, blocuri sanitare, săli de examinare medicală, curți de plimbare, acoperișuri.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Culic Renat pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Cu toate acestea, instanța de recurs va casa verdictul judiciar emis de către prima instanță în latura acordării lui Culic Renat în calitate de despăgubire a sumei de bani în mărime de 2425 (două mii patru sute douăzeci și cinci) lei, pentru 97

(nouăzeci și șapte) zile rămase, calculându-se câte 0,5 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul s-a aflat în condiții inumane.

În acest context se reține prevederile art. $473^4$ alin. (5) Cod de procedură penală, care statuează că, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. $473^2$ alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

Potrivit prevederilor art. $473^2$ alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

Deci, potrivit normei legii enunțate, urmează că despăgubirea în valoare bănească se solicită de către condamnat în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de fond, condamnatul Culic Renat nu a solicitat despăgubire în valoare bănească din contul bugetului de stat, și în ce mărime urmează a fi încasată despăgubirea bănească.

Prin urmare în cazul dat, luând în considerație că Culic Renat, este eliberat din penitenciar, termenul de executare fiind finisat, legea procesul-penală nu prevede încasarea despăgubirii în valoare bănească fără solicitarea condamnatului, Colegiul penal consideră oportun de a casa încheierea instanței de fond în această parte și de a explica condamnatului că, este în drept să se adreseze în instanța de judecată cu acțiune civilă în vederea achitărilor despăgubirilor pentru condiții precare de detenție, care contravin prevederilor art. 3 CEDO, pentru cele 97 (nouăzeci li șapte) zile rămase.

În lumina celor evidențiate, Colegiul penal consideră că soluția instanței de fond, constituie temei pentru recurs, în acest sens urmând a fi pronunțată o nouă hotărâre în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, în sensul descris supra.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a), art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

**D E C I D E :**

Recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 16 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Culic Renat împotriva administrației

instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se admite, din alte motive decât cele invocate, se casează încheierea parțial în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, cu rejudecarea cauzei potrivit modului primei instanțe cu pronunțarea în această parte a unei soluții noi, după cum urmează:

Se explică lui Culic Renat, că este în drept de a înainta o acțiune civilă în vederea încasării despăgubirii în valoare bănească, pentru 97 (nouăzeci și șapte) zile, care nu a permis deducerea integrală a reducerii pedepsei.

Se mențin dispozițiile încheierii instanței de fond privind deținerea lui Culic Renat în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 20.11.2024-16.12.2024 și reducerea pedepsei cu 2 (două) zile, și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 16.12.2024 - 17.03.2024.

Decizia este irevocabilă.

**Președintele completului:** **Judecător:**
**Judecător:**